

Etelä-Hämeen Luonnonsuojelija

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON ETELÄ-HÄMEEN PIIRIN JÄSENLIITE

Elokuu 2023

Teema:
Kuntametsät

Pääkirjoitus Ina Rosberg

Etelä-Hämeen Luonnonsuojelija julkaistaan jo kolmatta kertaa. Lehden teemana ovat kuntametsät.

Kuntametsistä on moneksi. Termi voi tarkoittaa niin kunnan omistamaa talousmetsäpalstaa kuin tiheään asutun taajaman kyljessä säilynyttä suojelualuetta. Ennen kuntametsät on ehkä nähty ensisijaisesti pystypuuvarastoina, joista voidaan kääriä rahaa kunnan kassaan. Nykyään taloudellisen tuoton rinnalle on kuitenkin noussut myös muita arvoja. Tässä lehdessä pääsemme kurtistamaan Lahden kaupunkimetsänhoidon kulisien taakse ja kuulemme miten ajattelutavan muutos näkyy kunnan metsissä. Janakkalan kunnassa sen sijaan tarvittiin paikallisen luonnonsuojeluyhdistyksen reipasta vaikuttamista, jotta luonoltaan arvokas virkistymetsä saatiin suojaan hakkuilta.

Kaupungeissa asuville kunta- tai kaupunkimetsät ovat arjen ympäristöä ja suora kontakti luonnon maailmaan betonin ja asfaltin keskellä. Kaupunkimetsät ovat syystäkin tärkeitä ihmisille, mutta yhtä

usein myös luonnon monimuotoisuudelle. Etenkin suuremmis-
sa kaupungeissa virkistymetsiä
hoidetaan pehmeämmillä keinoilla
kuin talousmetsiä. Silloin esimerkiksi iä-
kästä puustoa vaativilla lajeilla on paremmat mah-
dollisuudet löytää sopivia elinympäristöjä.

Kuntametsät ovat kaikkien kuntalaisten yhteistä omaisuutta. Jokaisella asukkaalla tulisi siis olla mahdollisuus vaikuttaa niiden tulevaisuuteen. Hämeen alueen paikallisissa luonnonsuojeluyhdistyksissä ja vasta perustetussa Etelä-Hämeen metsäryhmässä tehdään yhdessä töitä sen puolesta, että kuntametsät säilyisivät kuntalaisten, ihmisten ja muunlajisten, ilona ja elinympäristönä mahdollisimman monimuotoisina. Tervetuloa mukaan toimintaan!

Lehden muissa jutuissa tutustutaan Hämeenlinnan seudun lähdekohteisiin ja vierailaan Pohjois-Karjalassa ennallistetuilla soilla. Mukavia lukuhetkiä piiriliihteen parissa!

Lammin Ormajärven lintulavalle on saatu uudet opasteet vesilinnuista ja vesiensuojelusta. Ina Rosberg piirsi hienot kuvat ja Keski-Hämeen ympäristöyhdistys ja Vanajavesikeskus laativat tekstit. Tervetuloa tutustumaan!

Ormajärven lintulava, Puhdistamontie, Lammi
Teksti ja kuva: Jukka Ruuhijärvi

Kannen kuva: Johanna Viitanen. Luulionvuori Tervakoskella. Janakkalan kunta aikoo suojella 17 ha alan, johon kuuluu vuoren länsirinne ja metsälehmusta kasvavat jalopuulehdot.

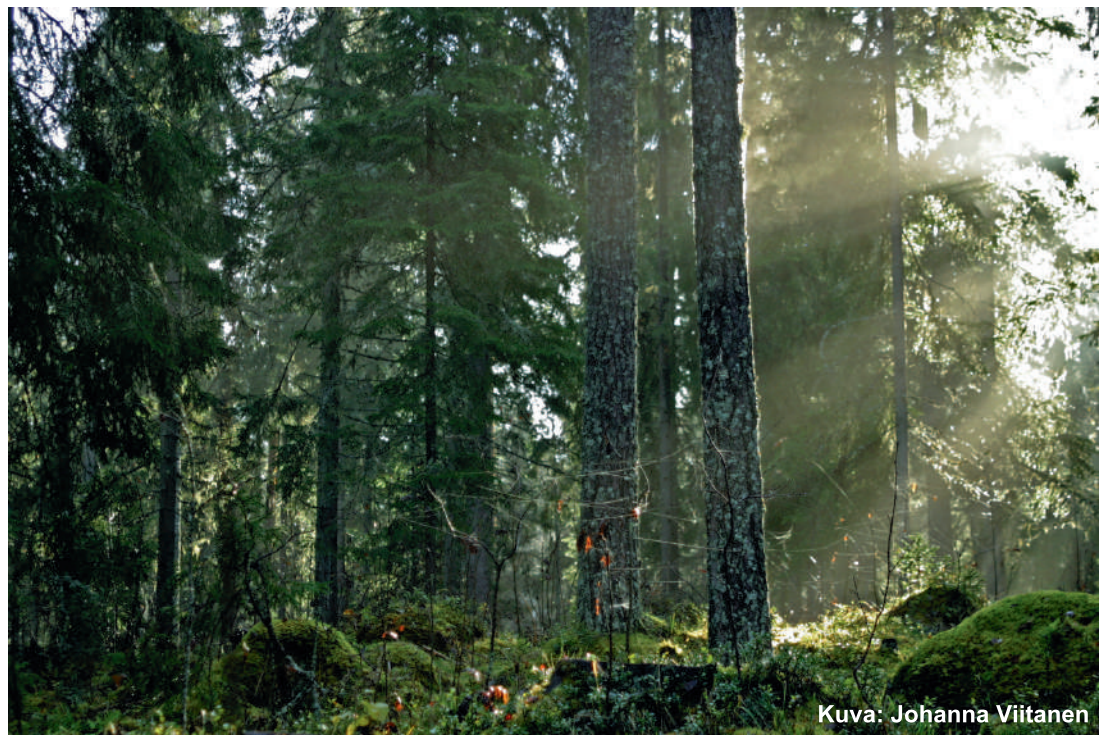
Etelä-Hämeen luonnonsuojelija

Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Hämeen piirin jäsenliite
nro 1/2023, elokuu

Toimitus ja taitto: Ina Rosberg
Kirjoittajat: Liisa Helamaa, Heli Jutila, Kari Porra, Ina Rosberg, Jukka Ruuhijärvi, Johanna Sahila, Johanna Viitanen (kuvat)
Painopaikka: Botnia Print, Kokkola
Liity jäseneksi: sll.fi/liity
www.sll.fi/etela-hame
etela-hame@sll.fi
Seuraa somessa:
Instagram: [@sll_etela_hame](https://www.instagram.com/sll_etela_hame),
Facebook, Youtube: Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri
Twitter: SLL Etelä-Häme

Sisällys

- 3 Ajankohtaista
- 4 Kaupunkimetsien hoitoa Lahdessa
- 6 Luonnonsuojeluvoittoja Janakkalan Malinkaistenjärvellä
- 8 Lumimuutos-osuuskunnan vieraana Pohjois-Karjalassa
- 10 Hämeenlinnan lähteistä
- 12 Luonnosperintösäätiö metsien puolella

Etelä-Hämeen metsäryhmä perustettu

Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Hämeen piiriin on perustettu metsien puolesta toimivien aktiivien ryhmä. Ryhmän toimintaa aloitellaan syksyn mittaan. Ryhmässä perehdytään arvokaiden metsäalueiden löytämisen, tunnistamisen, kartoittamisen ja raportoinnin perusasioihin. Tietoa jaetaan sekä sähköisesti että maastokäynneillä. Ryhmän kartoitustoiminta keskittyy kuntien ja valtion omistamiin metsäalueisiin. Ryhmä tekee tiiviisti yhteistyötä Etelä-Hämeen piirin paikallisyhdistysten ja valtakunnallisesti toimivan Luontoliiton metsäryhmän kanssa.

Kaikki innokkaat rohkeasti mukaan opettelemaan metsäluonnon ihmeellisyyksiä ja metsien puolustamisen periaatteita! Aiempaa kokemusta ei vaadita, halu oppia ja vaikuttaa riittää. Ryhmään pääsee mukaan lähettämällä sähköpostia osoitteeseen ehmetaryhma@gmail.com. Ryhmän pääasiallinen viestintäkanava on Whatsapp.

Metsäryhmä järjestää asiantuntijan vetämän metsänkartoituskurssin Päijät-Hämeessä lauantaina 16.9.2023. Laitathan päivämäärän kalenteriin, tiedotamme myöhemmin tarkemmin käytännön seikoista!

Tervetuloa mukaan toimimaan metsien puolesta!

Vieläkin syvemmälle metsään

Teksti: Liisa Helamaa

Kesti pitkään ennen kuin havahtuin ympäristössämme tapahtuviin muutoksiin. Se vaati Janakkalan Luonto ja Ympäristö ry:n järjestämän retken kesällä 2021. Kokemus oli ikimuistoinen. Oli taatusti kesän kuumiin päiviin, asteita yli kolmekymmentä, kun pyöräilin muutaman kilometrin päähän tapaamispaikalle. Sieltä suuntasimme eteenpäin itse maanomistaja oppaanamme. Siskokset olivat perineet isänsä metsän ja hakeneet sille Metso-suojelua.

Päätös oli juuri tullut ja alueesta tulee suojelukohde. Jo nyt metsä oli monimuotoinen ja osin hämyinen sammalvuorattu paratiisi. Siellä ei kuumuus tuntunut ollenkaan niin tukalalta kuin aukealla. Mutkan takaa löytyi lähde, jonka luona pysähdyimme evästauolle. Alue ei ole suuren suuri, mutta sitäkin arvokkaampi. Arvaamattoman arvokas, nyt kun hakkuut ovat lisääntyneet kaikkialla Suomessa. Luonnonvarakeskuksen mukaan eri tavoin suojeltujen metsien osuus metsistä Kanta-Hämeessä on 7,2 prosenttia ja Päijät-Hämeessä 4,4 prosenttia

Kotiin ajaessa tien vieren puupellot, jollaisia syntyy avohakkuiden jäljiltä, saivat surun pintaan. Noita puupeltoja jotkut kutsuvat metsiksi – minäkin silloin, kun en pysähtynyt katsomaan tarkemmin.

Pohdin, miten yksilönä voin vaikuttaa – vai voinko? Omista valinnoista on lähdettävä liikkeelle. Joululahjaksi ostin palan metsää Luonnonperintö-säätiön kautta. Vaikuttamistyötä on myös tehtävä ja siihen tarvitaan joukkovoimaa. Suomen Luonnonsuojeluliitto ja sen paikallisjärjestöt ovat vahva vaikuttaja. On ilo olla mukana, oppia konkareilta ja pitää aistit jatkossakin avoimina.

Myös maailmalla on herätty ilmasto- ja luontoasioissa. Vuoden 2023 vaihteessa 190 maata allekirjoitti sopimuksen luontokadon pysäyttämiseksi. Tällä kertaa sopimuksen toteuttamista seurataan tiukasti ja jopa sellaisetkin maat, kuin Kiina, ovat sitoutuneet asiaa. Globaalia työtä ja sitten tätä paikallista – hyvä kombo. Näin on hyvä jatkaa!

Markus Niemelä

◀Vanha metsä, jota on hoidettu maisema- ja virkistysperustein. läkkäät vanhat petäjät antavat rauhaisaa tunnetta ja niiden lomassa tarkoituksella jätetyt kelot lisäävät luonnon monimuotoisuutta. Puustoa on sen verran harvennettu, että järeiden puiden suojassa metsä uudistuu, mustikkaa ja puolukkaa riittää kerättäväksi.

Kaupunkimetsien hoito ja käytön suunnittelu vaatii laaja-alaista asiantuntemusta sekä vastuuta luonnosta ja tulevaisuudesta

Minulla oli mahdollisuus tutustua Lahden kaupungin metsien hoitoon ja käyttöön metsäasiantuntija Markus Niemelän kanssa. Muistan hyvin, kuinka 1990-luvulla Lahden metsätoimella oli kovetavoitteet. Metsien piti tuottaa taloudellista voittoa kaupungin teknisen toimen menojen katteeksi. Puuta kaatui ja talouspäällikön kirstussa kilisi.

Teksti ja kuvat: Kari Porra, Salpausselän Luonnonsuojelija

Tänä päivänä Lahden kaupungin metsien hoidossa ja käytössä on tapahtunut suuri suunnan muutos. Taloudellinen tuotto ei ratkaise metsien hoitotoimenpiteiden suunnittelussa. Sen sijaan metsien hoitoa ja käyttöä suunniteltaessa prioriteettilistan kärjessä on monimuotoisen metsäluonnon turvaaminen, metsien virkistyskäytön lisääminen, metsien maisemallisen arvon tunnistaminen ja uutena haasteena ilmastonmuutoksen torjunta ja siihen sopeutuminen.

Itse pohdin metsäretkelle lähtiessä, että jatkuvan kasvatuksen toteuttaminen voisi olla kaupunkimetsissä sopivaa metsien hoitoa. Ymmärsin kuitenkin Markus Niemelän puheesta, että jatkuvaa kasvatusta sovelletaan erityisesti talousmetsiin. Näin turvataan jatkuvan taloudellisen tuloksen saaminen sekä samalla lisätään luonnon monimuotoisuutta. Mutta kuten edellä kirjoitin, Lahdessa on luovuttu taloudellisen voiton tavoittelusta metsien hoidossa ja metsien käytössä ovat etusijalla muut arvot!

Metsäasiantuntija Markus Niemelä kuvailee Lahden metsien hoitoa seuraavasti: "Lahden kaupunkimetsien hoitoa voisi kuvailla peitteelliseksi metsänhoidoksi. Hoidossa pyritään siihen, että puusto on monimuotoista, metsässä on useita puulajeja ja puut ovat eri-ikäisiä. Lahopuuta jätetään nykyään kaupunkimetsiin tietoisesti. Harvennusten yhteydessä tehdään myös tekopötkelöitä, joista muodostuu tärkeitä pesäpaikkoja kolopesijöille. Etenkin vanhoja mäntyjä, maisemapuita ja isoja puuyksilöitä vaalitaan metsän keskellä, samalla kun huolehditaan uusien puuntaimien kasvumahdollisuuksista."

Oman haasteensa aiheuttavat monet vastuuttomat kuntalaiset, jotka vievät jätteitä ja käytöstä poistettuja tai rikkiäisiä huonekaluja virkistysmetsiin. Näiden kohteiden siivoaminen ja rojun kuljettaminen työllistää metsätointa. Puhtaanapito toteutetaan toki ostopalveluna, mutta se kaventaa määrärahojen käyttöä hyödyllisemmin luonnon monimuotoisuuden hyväksi.

Lahden uuden luonnonsuojeluohjelman tavoite on lisätä suojelualueiden määrää niin, että niitä olisi 2000 hehtaaria eli neljä prosenttia kaupungin pinta-alasta.

Kiveriön kaupunkimetsän liito-oravareviirillä.

Lisää suojelualueita

Luonnon monimuotoisuutta tuetaan Lahdessa metsienhoidon ohessa lisäämällä Lahden kaupungissa luonnonsuojelualueiden verkostoa. Lahdessa laaditaan parhaillaan uutta luonnonsuojeluohjelmaa. Sitä tehdään hyvässä yhteistyössä metsätoimen ja luonnonsuojelun kesken. Kun Lahti ja Nastola yhdistyivät 2016, kaupungin metsien määrä lisääntyi 5000 hehtaarista 7000 hehtaariin. Lahdessa on nykyisin neljätoista luonnonsuojelulain perusteella rauhoitettua aluetta, joiden yhteinen pinta-ala on 1000 ha ja ne kattavat noin 2% kaupungin pinta-alasta. Rauhoitetut alueet edustavat lahtelaista suoluontoa, kosteikkoja ja metsäluontoa. Uuden luonnonsuojeluohjelman tavoite on lisätä luonnonsuojelualueiden määrää niin, että niitä olisi 4% kaupungin pinta-alasta.

Katse tulevaisuuteen

Markus Niemelä osallistuu aktiivisesti metsienhoidon kansainväliseen keskusteluun ja tutkimuksiin.

Esimerkiksi kokemukset Saksasta kertovat, miten metsien puulajivalikoimaa tulisi muuttaa. Satoja vuosia sitten Saksassa kasvoi jaloja lehtipuita laajoina metsinä. Ne puut vain hakattiin laivojen rakentamiseksi 1500 – 1600 luvuilla ja tilalle istutettiin kuusia. Nyt kuuset ovat kuolemassa ja metsien puulajistoa palautetaan alkuperäiseen suosimalla jaloja ja runsaasti muitakin lehtipuita. Ainakin Etelä-Suomessa kehitys tulee olemaan samansuuntainen. Lisäksi ilmastonmuutos lisää sään ääri-ilmiöitä, jotka tulevat tuhoamaan nykyisiä kuusivaltaisia metsiämme.

Keskustelussamme Aurinkorinteen vanhassa männikössä Markus Niemelä korostaa erityisesti metsien merkitystä kaupunkilaisten virkistysalueina, hyvinvoinnin ja jaksamisen perustana. Hän painottaa, että eri puolilla kaupunkia pitää olla lähellä taajamia erilaisia metsäalueita, jotka ovat helposti saavutettavissa, kävelymatkan päästä kotoa. Yhdessä totesimme, että kaupungeissa kuten Lahdessa, on haasteena jatkuvasti lisääntyvä rakentaminen

ja tonttutuotannon lisääminen. Siinä hässäkössä arvokkaita luontoalueita jää helposti toisarvoiseksi. Ne joko tuhotaan tai ne jäävät niin pieniksi, että niiden luonto- ja virkistysarvot heikkenevät.

Lähimetsissä on tärkeää suojella vanhaa metsää, ainutlaatuisia luontokohteita ja samalla vahvistaa luonnon monimuotoisuutta, esimerkiksi turvaamalla liito-oravan elinolosuhteet. Lahden Kiveriössä tehtiin huhtikuussa luontoretki Suomen luonnonsuojeluliiton liito-oravahankkeen merkeissä. Aivan asutuksen keskellä lähellä Palolampea löytyi minullekin uusi luontokohde: Palolampeen laskevan puron lehtovyöhyke, vanhoja kuusia ja haapoja, aivan sykähdyttävä luontoelämys.

Markus Niemelän kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta uskon, että hänellä on Lahden kaupungin metsien hoidosta vastaavana metsäasiantuntijana tavoitteena turvata tällaisten luontokohteiden säilyminen. Toki haasteita löytyy, kun ilmastonmuutoksen tuomat muutokset aiheuttavat täälläkin muutospaineita metsienhoidossa.

Luonnonsuojeluvoittoa Janakkalan Mallinkaistenjärvellä

Teksti: Johanna Sahila, Janakkalan Luonto ja Ympäristö

Kuvat: 1. Kimmo Hurri 2. Johanna Sahila 3. Kristiina Jääskeläinen-Hurri

Mallinkaistenjärvi sijaitsee Itä-Janakkalassa, yli viidentoista kilometrin päässä lähimmästä taajamasta. Mallinkaisten alue on metsien ja peltojen täplittämää maaseutua, jossa vanhan metsän alat ovat kovasti viime vuosina vähentyneet. Auton ikkunasta katsoessa voi nähdä lähinnä talousmetsää. Mallinkaistenjärven ympäristö on suurelta osin kunnan maata. Järven rannat ovat pitkälti vanhaa mökkialuetta, jonka laajuus ylittää jo nykyiset rakentamissuosituksat. Rannoilta löytyy yhä luonnontilaista, metsäisempääkin alaa.

Mallinkaistenjärvi on merkitty maakuntakaavassa virkistys- retkeily tai ulkoilualuemerkinnällä. Se on maakunnallisesti arvokas virkistys- ja retkeilyalue, jonka rantoja seurailee polkureitti. Janakkalan Luonto ja ympäristö ry (myöhemmin JLY) on talkootyönä kunnostanut ja merkinnyt alueen polkureitistöjä sekä rakentanut kunnan toimeksiantamana Valskerinlahden kalliolle portaat kesällä 2022.

Kunta teetti v. 2018 Mallinkaistenjärven alueesta luontoselvityksen, jonka laati **Timo Metsänen**. Selvityksessä todettiin alueella elävän uhanalaisia ja erityistä suojelua vaativia lajeja, kuten liito-orava sekä useita lepakkolajeja.

Kartoituksessa oli merkitty useita alueita, jotka soveltuisivat Metso-suojelukohteiksi. Mallinkaisten metsäalueet olivat kuitenkin ristiriitaisesti mukana myös kunnan metsänhoitosuunnitelmassa. Osa

metsistä onkin joko avohakattua tai harvennettua metsää. Täysin yllätyksenä tulleet ranta-asemakavahanketta ennakoineet suuret hakkuut Metso 1-alueeksi inventoidulla järven itärannalla havahduttivat JLY:n hallituksen tammikuussa 2019. Hakkuut herättivät yhdistyksemme olemaan valppaana, toimimaan tarvittaessa ripeästi sekä taistelemaan alueen luonnon puolesta.

Saparonniemen tapaus

Saparonniemi sijaitsee Mallinkaistenjärven kaakkoisreunalla. Se on luonoltaan rikasta ja monimuotoista luonnontilaisen kaltaista metsää. Luontoselvityksessä alue on merkitty Metso 1-2-alueeksi.

JLY neuvotteli kunnan kanssa retkeilyreitien laajentamisesta upealle Saparonniemelle, mutta ehdotus ei saanut vastakaikua. Syykin selvisi, kun saimme kuulla, että Saparonniemeen oli tulossa yli 10 vuotta vanhan metsänhoitosuunnitelman mukaiset hakkuut. Aloitimme ripeän ja aktiivisen toiminnan – oli tehtävä kaikki mahdollinen alueen pelastamiseksi!

Tehostimme alueen omaehtoista kartoittamista ja selvitimme, mitä voitaisiin tehdä. Saimme yhteyden kunnassa asuvaan lepakkoharrastajaan, joka laittoi alueelle nauhoittimia. Nauhoitusten avulla saimme todistettua, että alueella asuu ja kulkee lepakoita. Lisäksi Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri

järjesti syyskuussa 2022 **Olli Mannisen** johtaman luontokartoituskurssin Saparonniemellä. Kartoituskurssilla saimme koottua kullanarvoista lajistotietoa, joka oli tärkeässä osassa alueen suojeluun johtaneessa päätöksessä.

Kokosimme kurssilla tehdyt havainnot, lepakkohavainnot sekä itse tehdyt lintu- ja kasvihavainnot yhteen. Lähetimme kuntaan koosteet havainnoista sekä kuvamateriaalia alueesta havaintojemme vahvistukseksi. Pyysimme kiireellistä tapaamista, sillä hakkuuaikeet pitäisi perua!

Loppuvuodesta 2022 kokoonnuimme JLY:n hallituksen edustajien, Janakkalan kunnan kaavoittajan, hakkuista vastaavan henkilön sekä ympäristösuojelusta vastaavan henkilön kanssa. Kävimme läpi tilannetta ja jo aiemmin kuntaan lähettämämme materiaalia. Olimme yksimielisiä: näiden todisteiden valossa hakkuuta ei voitaisi toteuttaa. Saimme ohjeeksi tehdä asiasta kuntalaisaloitteen, joka teknisen lautakunnan tulisi lain mukaan käsitellä viipymättä. Puukaupat UPM:n kanssa oli jo sovittu ja hakkuut oli suunniteltu alkuvuodelle 2023. Edes harvennushakkuut eivät olisi tällä alueella mahdollisia, sillä luontoarvot puhuivat suojelun puolesta. Kinkkisessä tilanteessa kunta päätyi ehdottamaan korvaavien alueiden harvennushakkuuta vastaavan puumäärän saamiseksi.

Kuntalaisaloitteen jättämisen aikaan kunnan ympäristönsuojelu pyysi lausuntoa Hämeen ELY-

keskukselta Saporonniemen luontoarvoihin liittyen. Hämeen ELY-keskus kannatti lausunnoissaan kuntalaisaloitetta ja kehotti Janakkalan kuntaa alueen suojelemiseen:

”Metsän talouskäyttö ei sovi yhteen luonnonarvojen eikä kaavoissa osoitetun virkistyskäytön kanssa ja se on ristiriidassa kunnan tilaaman METSO-selvityksen tulosten kanssa. Vaikka alueella ei vielä tässä vaiheessa suunnitellakaan tehtäviksi päätehdäköitä, muuttavat harvennukset alueen luonnetta, olosuhteita ja elinympäristöjä vanhojen metsien lajeille soveltumattomiksi ja alueen luonnonarvot menetetään. Alue toimii myös kunnalle tärkeänä hiilivara-astona ja -nieluna, jotka ovat välttämättömiä kunnan hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttamiseksi.”

Tekninen lautakunta käsitteli kuntalaisaloitteen ja ELY:n lausunnon tammikuussa 2023 ja päätti perua hakkuut Saporonniemellä sekä etsiä korvaavat harvennuskohteet UPM:lle. ELY-keskuksen kehotuksesta kunta jatkokäsitteli myös vuonna 2020 inventoimiaan potentiaalisia METSO-suojelukoh- teita. Maaliskuussa 2023 kunta päätti jättää ELY-keskukselle METSO-metsiensuojeluhakemuksen,

jolla haettiin suojelua neljälle alueelle. Joukossa oli myös Saporonniemi!

Perheemme kävi talvilomalla 2023 lumiken- käillen Saporonniemessä. Lasten leikkiessä metsäs- sä ja luolan ympäristössä, istahdin mieheni kanssa kallioluolan äärelle ja joimme juhlakahvit – tämä alue jäisi vielä jälkipolvillekin ja ennenkaikkea luonnon omaksi kodiksi – Saporonniemi oli pelas- tettu!

Ranta-asemakaavahanke Mallinkaisten itä- ja pohjoisrannalle

Palaan ajassa taaksepäin tammikuuhun 2019, jol- loin järven itärannalla tehtiin luonnonsuojeluarvoja heikentävät hakkuut. Teimme asiassa tällöin aktii- vista yhteistyötä Suomen luonnonsuojeluliiton la- kimiehen ja Hämeen ELY-keskuksen kanssa. Luontoselvityksen mukaisten erityistä suojelua vaativien lajien elinympäristöjä oli kunnan toimesta alueella heikennetty. Asia eteni ELY:n ja kunnan vä- lillä ja kaavahanke eteni ELY:n ehtoja toteuttaen. Luonnonsuojelurikkomuksia ei koskaan tutkittu.

Janakkalan kunnanvaltuusto oli esittänyt 2018 Mallinkaistenjärven itärannalta 115 hehtaarin

aluetta kaavoitettavaksi vapaa-ajan asunnoille. Alue käsitti 7,5km rakentamatonta rantaviivaa. JLY jätti mielipiteensä 7.1.2019 kaavahankkeen kaavamer- kinnöistä, sen luonnosta ja erityisarvoista sekä ke- sillä 2022 muistutuksensa asiasta (nämä ovat luettavissa nettisivuillamme). Lausunnoissa todet- tiin yksiselitteisesti kaavaehdotuksen olevan maankäyttö- ja rakennuslain sekä luonnonsuojelu- lain vastainen.

Keväällä 2023 ranta-asemakaavan lopullinen ”luontoarvot huomioiva” esitys oli kunnalla valmi- na. Ranta-alueelle suunniteltiin 16 mökkitonttia. Nykyisin laavujen välillä kulkevalle retkeilyreitille oli suunniteltu uusi reitti. Alueelle oli mietitty luon- toarvot säilyttäviä rajoituksia ja esimerkiksi ulko- valaistus oli suunniteltu alueella kielletyksi.

JLY oli jo lausunut asiasta yhdistyksenä, yhteis- työssä Mallinkaistenjärven suojeluyhdistyksen kanssa sekä yksityishenkilöiden kautta. Lisäksi yh- distys lähetti valtuustolle muistilistan olennaisista asioista.

Asia eteni teknisestä lautakunnasta ja kunnan- hallituksesta äänestysten kautta valtuustolle. Vii- meisellä viikolla, euroviisupäivänä, päätin ponnistaa vielä viimeisen kerran: tein nettiin kansalaisadres- sin ”Mallinkaisten ranta-asemakaavan suunnittelu seis!”. Levitimme linkkiä somen välityksellä ja nimiä alkoi kertyä adressiin huimaa vauhtia! Allekirjoi- tusten määrä kasvoi vajaassa viidessä vuorokau- dessa huimaksi, siinä oli 645 allekirjoitusta kaavahanketta vastaan.

15.5.2023 oli piinaavan kunnanvaltuuston ko- kokouksen aika. Luovutin allekirjoitukset valtuuston puheenjohtajalle ennen kokouksen alkua ja vaih- doimme muutaman sanasen. Hän kertoi jo ennalta, että mielipiteet hajoavat valtuustossa myös puo- lueiden sisällä ja jokainen valtuutettu äänestää asiasta yksilönä.

Ranta-asemakaavahanketta käsiteltiin kokouk- sessa perusteellisesti. Puheenvuoroista huomasi, että meidät oli selvästi kuultu. 645 allekirjoitusta adressissa osoittivat, että kuntalaiset vastustivat kaavaa voimakkaasti.

Janakkalan kunnanvaltuusto hylkäsi teknisen lautakunnan esityksen Mallinkaisten järven ranta- asemakaavasta äänin 18 – 14. Näin ollen järven itä- ranta säästyy nyt mökkirakentamiselta eikä virkis- tysalue pienene.

**Tervetuloa retkeilemään
Mallinkaistenjärvelle!**

JLY lähetti valtuustolle muistilistan olennaisista asioista Mallinkaistenjär- ven kaavoitusta koskien. Kiinnitimme huomiota luontokadon ja kestävän kehityksen ajankohtaisuuteen, kuntastrategiaan sekä kunnan julkisuus- kuvaan

- Mallinkaistenjärven alue on maakuntakaavassa merkitty retkeily- ja virkistysalueeksi (VL- ja VR- alueet). Samalla alue toimii ekologisenä käytävänä. Käytävä mahdollistaa eläinten liikkumisen alueelta toiselle. Näin tapahtuu lajin tulevaisuuden kannalta välttämätöntä geeniperimän vaihtoa lajitovereiden kesken ja lajit säilyvät elinvoimaisina.
- Alueella elää mm. liito-oravia ja lepakoita, jotka ovat luonnonsuojelulain ja EU-direktiivien suojaamia lajeja. Niiden elinympäristöjen heikentäminen ja hävittäminen on lailla kielletty.
- Uudet lomakiinteistöt aiheuttaisivat kohtalokkaan muutoksen jo nyt ylitteästi rakennetulla Mallinkaistenjärvellä. Veden laatu tulisi heikkenemään nopeasti ja järvi rehevöityisi. Rakentaminen alentaisi myös alueen maisemallista arvoa.
- Janakkalan kunnan metsät ovat asukkaiden yhteisiä. Kunnan strategiassa korostetaan kuntalaisten hyvinvointia. Lukuisissa tutkimuksissa on viime aikoina todettu luonnossa liikkumisen ja oleilun merkittävät terveysvaikutukset. Kannattaa muistaa myös marjastuksen ja sienestyksen arvo kuntalaisille.
- Kun kestävä kehitys on kunnan strategian mukaan luonteva osa kunnan arkea, tulisi sen näkyä myös kunnan päätöksenteossa.
- Retkeilijöitä käy Mallinkaistenjärvellä pitkin Etelä-Suomea. Mitkä ovatkaan kuntamme markkinointivaltit, minkälaisen julkisuus kuvan kunnastamme haluamme antaa?

Koitetaan olla sen metsän kanssa

Meidän Metsämme-liike järjesti vierailun Lumimuutososuuskunnan luo Pohjois-Karjalaan. Kolmipäiväisen retken aikana tutustuimme osuuskunnan ennallistuskohteisiin ja toiminnan taustajatuksiin.

Teksti ja kuvat: Ina Rosberg

”Olemme ennen kaikkea kalastajia,” **Tero Mustonen** toteaa esitellessään Lumimuutoksen tukikohdasta Tohmajärvellä. Tohmajärven entiseen lukioon on remontoitu kalastusvälinevarikko ja kalanjalostuskeittiö, jossa osuuskunnan pyytämät saaliit perataan ja paketoidaan kuluttajamyyntiin. Lumimuutos tunnetaan luonnon ennallistamishankkeistaan, mutta kalastus on monin tavoin toiminnan ytimessä.

Lumimuutoksen tarina alkoi Tampereen yliopistossa aloitetusta tutkimushankkeesta, jossa tutkittiin ilmastonmuutoksen vaikutusta arktisen alueen alkuperäiskansojen elämään. Ajan myötä Lumimuutos irtaantui itsenäiseksi osuuskunnaksi, mutta yhteistyö paikallisten yhteisöjen kanssa Saamenmaalla, Kanadassa ja Siperiassa jatkui. Talvikalastuksen osaamisen avulla on kulttuurieroista huolimatta saavutettu yhteisymmärrystä, joka on vienyt projekteja eteenpäin.

”Kalastus on luonnon sisällä toimimista. Se ei ole aina hehkeää, mutta se on totaalista luonnossa olemista.”, Tero Mustonen sanoo. ”Kalastus on ainoaa jäljellä olevaa suomalaista kulttuuria, joka on kantanut yli rakennemuutosten ja yleiseurooppalaisen kulttuurin leviämisen viimeisten 200 vuoden aikana. Kalastajat olivat myös ensimmäisiä ympäristön saastumisen havainnoitsijoita 1960-luvulla.”

Alkuperäiskansojen ja yhteisöjen kulttuuriperintö sekä viimeisin tiede yhdistyvät Lumimuutoksen toiminnassa maisematason ennallistamisprojekteihin. Tavoitteena on synnyttää ytimiä, joissa luonto ja paikalliset yhteisöt voivat elää rinnakkain. Mustosen mukaan kylät ja kyläyhteisöt ovat olennaisia, sillä paikallinen kulttuuri

Kaisu ja Tero Mustonen esittelevät Rahesuon ennallistamista

nousee luonnosta. Kylillä on omat sanat ja toimintatavat elämän järjestämiseen tietyllä alueella. Esimerkkinä Mustonen mainitsee perinteiseen karjalaiseen jokinuottaukseen liittyvän ”kevättämisen” (”lähteä kevättämään”), kun kyliltä lähdettiin kevään tullen uusille apajille. ”Kalastus on toiminnallisen luontosuhteen ylläpitoa, joka pitää meidät kiinni todellisessa, todellisuudessa.”

1900-luvulla Suomen ja Saamenmaan kylät kävivät läpi rakennemuutoksen, jossa kylien omaehtoiset tavat ratkaista maankäyttö korvattiin täysin uudella, valtiojohtoisella systeemillä. Kekkonen Suomessa metsien hakkuut ja soiden ojittaminen ohittivat paikallisten yhteisöjen tarpeet ja mielipiteet maiden käytöstä. Kylien muisti on kuitenkin yhä olemassa ja niiden omaa kulttuuria voi hengittää eloon luontoa ennallistamalla.

”Paljon on viuhunu Rahesuolla.”

Ilomantsin Rahesuo oli paikallisille arvokas metsästysmaasto ja hillasuo. Vapon (nyk. Neova) ojituksia vastustettiin aikanaan ankarasti 60- ja 70-luvulla, mutta turhaan. Metsähallituksen suorittamat vesakkomyrkytykset saatiin kuitenkin pysäytettyä. Siitä kerrotaan Juice Leskisen Ilomantsi-laulussa. Rahesuo kuuluu Lumimuutoksen Koitajoki-ohjelmaan, jonka tavoite on ennallistaa 1000 hehtaaria suota Suomen soisimmalla valuma-alueella sekä parantaa vaelluskalojen elinmahdollisuuksia. Vesistöjen tilan parantuessa myös kalastuksen mahdollisuudet kohenevat. Rahesuolla on tukittu suo-ojia 200 hehtaarilla kahden suojealueen välissä, jolloin ennallistamisen vaikutusalue kattaa jo 750 hehtaaria. Näin on saavutettu maisematason jatkumo, josta hyötyvät niin alapuoliset vesistöt kuin suolla elävät riekotkin. Osuus-

Linnunsuo on suosittu virkistyskohde Kontionlahdella. Alueella tehtävä seurantatutkimus kertoo ennallistamisen vaikutuksista vedenlaatuun ja ilmastopäästöihin.

kunta tekee suolla vedenlaadun seurantaa ja pyrkii ymmärtämään erityisesti elohopean käyttäytymistä ennallistuskohdeella. Lumimuutos on kerännyt myös paikallisten ihmisten muistitietoa Rahesuosta ennen ojituksia. Se on ympäristön tilan muutoksista kertovaa vertailutietoa, jota muualta ei ole saatavissa.

Keskustelemme ulkopuolelta tulevan maan haltuunoton ja maankäytövallan aiheuttamasta traumasta. Ilomantsin kunnassa suurimmat maanomistajat ovat Metsätalous oy, Metsähallituksen luontopalvelut ja Tornator, joka myy puuta Stora Ensolle. Manageroitu maisema on valjastettu hyödyn maksimointiin, eikä paikallisilla asukkailla ole juuri sananvaltaa toimenpiteisiin. Lumimuutos on Koitajoki-ohjelmassaan pyrkinyt muodostamaan isompaa ennallistuskokonaisuutta maanomistuksista huolimatta. Metodina ovat maanomistajasopimukset ja suojelusitoumukset. Rahesuon ennallistuskohde on Tornatorin omistama, mutta yhtiö on sitoutunut säästämään kohteen osana omaa monimuotoisuusohjelmaansa. ”On toimittava niiden toimijoiden kanssa, jotka alueella ovat,” Tero Mustonen sanoo. Luonnon ennallistaminen toimii jatkuvan manageroinnin vastavoimana. Ennallistamalla ihminen astuu taaksepäin ja antaa luonnon hoitaa.

Vaistotiedon sivilisaation uudelleenrakennus

”Maankäyttö jakautuu suojeleluun ja maksimaalisen hyödyntämiseen. Entä jos tässä välissä olisi kulttuuria?” Lumimuutoksen ohjelmissa kulttuuri ja luonto kietoutuvat toisiinsa. Osuuskunnassa vie-

rastetaan perinteistä luonnonsuojelua, sillä se on Suomessa yhtä lailla valtiojohtoista kuin tehomet-sätalouskin. Suomen suojelualueista 97% on valtion hallinnassa. Vierailumme aikana keskustelemme useasti uudentyypisistä maankäyttöluokista ”täystuhon ja täyssuojelun” välillä. Tero Mustonen mainitsee esimerkiksi YK:n alaiset ICCA-alueet (lyhenne sanoista indigenous peoples' and community conserved territories and areas) ja Venäjällä 1990-luvulla käytössä olleet Territories of Traditional Nature Use -alueet. Lumimuutos on omassa toiminnassaan käyttänyt metodina esimerkiksi maan vuokrausta ja maanomistajasopimuksia, joilla luontokohteita on siirretty metsätaloustoimien ulkopuolelle, mutta paikallisten ihmisten käyttöön.

Lumimuutoksen ennallistamistyössä luonnon palautuminen on konkreettisesti todennettu. Luontoa ennallistamalla ja luonnon käytön perinteitä uusintamalla myös vanha vaistotieto, perinne- ja kokemustieto voi palautua. Tero Mustonen uskoo, että tulevaisuuden maankäytössä nähdään valtava käänne kylien ja paikallisyhteisöjen johdolla.

”Tuhottu metsä ei ole loppu, sen potentiaali elää ei ole mennyt mihinkään. Luonnossa on valtava voima, joka vain odottaa pinnan alla purkautumistaan. Meillä on nyt vain ollut tällainen 200 vuoden häiriötila,” Mustonen sanoo ja jatkaa: ”Karjalaisen kulttuurin ytimessä on valo ja kirkkaus. Kun uskaltaa syleillä metsää, se on valtava ilon aihe.”

Kuolleesta joesta kutevaksi taimenjoeksi

Linnunsuo osoittaa tietä

180 hehtaarin Linnunsuo on Lumimuutoksen ensimmäinen ennallistuskohde ja tärkeä kohde ennallistamisen vaikutuksia todentavassa seurantatutkimuksessa. Linnunsuo oli alunperin aapasuo, jonka Vapo otti turvetuotantoon 1980-luvulla. Alueella on happamia rikkisulfidimaita ja Linnunsuon maaperässä lisäksi paljon rautaa. Turpeenoton päättymisen jälkeen vuonna 2010 alueelta huuhtoutui alapuoliseen Jukajokeen niin suuri rautapäästö, että kaikki joen kalat kuolivat. Siitä alkoi Jukajoen ja Linnunsuon ennallistaminen. Entinen turvekenttä on muutettu kosteikoksi, jonka yhdeksällä altaalla tavataan 216 lintulajia. Jukajoki on Linnunsuolla ja muualla valuma-alueella tehtyjen ennallistustoimien myötä toipunut kutevaksi taimenjoeksi ja Linnunsuosta on tullut paikallisesti merkittävä virkistysalue. Viitasammakot pulputtavat lintulavan edustalla.

Lumimuutoksen biologi **Antoine Scherer** esittelee Linnunsuolla tehtävää tutkimusta. Vedenlaadun sekä hiilidioksidin ja metaaninmuodostuksen seurantaa on tehty ennallistamisen alusta asti. Yli kymmenen vuoden ajalta kertynyt seurantadata osoittaa, että turvetuotantoalueen vettäminen on käytännössä pysäyttänyt hiilidioksidipäästöt maaperästä. Kosteikkoaltaissa syntyy sopivissa olosuhteissa ilmakehää kuumentavaa metaania, mutta toistaiseksi maaperän hiilipäästöjen estäminen on riittänyt kumoamaan metaanin vaikutuksen. Hiilivaraston kehittymisestä Antoine Scherer ei sano vielä mitään varmaa.

”Altaat ovat yhä häiriötilassa ja ekologinen stabiloituminen on kesken. Täällä nähdään, miten luonto itse ohjaa ennallistumisen. Olemme panneet sen alulle, mutta emme tiedä vielä, mitä tulee käymään. Ehkä sadan vuoden päästä.” Schererin mukaan turvekentän ennallistaminen kosteikoksi on kuitenkin paras olemassa oleva ratkaisu hiilipäästöjen pysäyttämiseen.

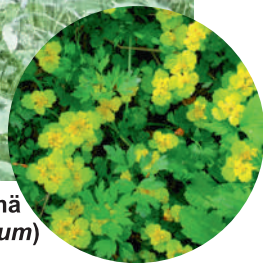
”Kustannustehokkuus, positiivinen ilmastovai-
kutukset ja palautuva biodiversiteetti – se on win-win-tilanne. Kaikki voittavat! Jukajoen esimerkin avulla voidaan laskea ja osoittaa ennallistamisen hyötyjä.”

Hämeenlinnan lähteistä

Löytynlähde ja isovesitähti (*Callitriche cophocarpa*)

► Kevätlinnunsilmä
(*Chrysosplenium alterniflorum*)

Teksti ja kuvat: Heli Jutila

Lähde on pohja- tai orsivettä ulospurkava silmäkemäinen muodostuma maan pinnalla, suolla tai vedessä.

Lähteitä luonnehtii jatkuva pohjaveden ulosvirtaus (lähteisyys). Lähteet ovat monimuotoisia: niihin sisällytetään avolähteet, tihkupinnat, lähdenorot- ja -purot, mukaan lukien niitä ympäröivä vallitsevasti lähteisyyttä ilmentävä kasvillisuus sekä näiden muodostamat erilaiset yhdistelmät. Lähteet voidaan jakaa kolmeen tyyppiin:

- Purolähteet eli reokreenit
- Allikkolähteet eli limnokreenit
- Hetteikkölähteet eli helokreenit.

Laissa vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä säädetään pohjavesialueista (2b luku) ja niiden luokituksista erottaen:

- 1-luokan eli vedenhankintaa varten tärkeän (>10 m³/vrk tai >50 hlö) pohjavesialueen
- 2-luokan eli muu vedenhankintaan soveltuvan pohjavesialueen ja
- E-luokan pohjavesialueen, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen.

Pohjavedestä riippuvaisia luontotyyppisiä ovat lähteet, lähdepurot ja -lammet sekä sellaiset pintavesiekosysteemit, joihin pohjavedettä purkautuu merkittävässä määrin, sekä pohjavesistä riippuvaiset maaekosysteemit kuten lähdevaikutteiset suot. Vesipuitedirektiivin nojalla suojan saavat kaikki pohjavesiriippuvaiset ekosysteemit. Lähteet on suojeltu vesilain nojalla Pohjois-Suomea lukuun ottamatta. Metsälain 10 §:n mukaisiin erityisen tärkeisiin elinympäristöihin kuuluvat purojen ja norojen lähiympäristöt sekä enintään 0,5 ha suuristen lampien välittömät lähiympäristöt (viimeinen ei koske Lappia).

Lähteen vesi on kylmää, läpi vuoden tasalämpöistä ja jatkuvan virtauksen vuoksi hapekasta ja mineraalirikasta. Lähteisyys tarjoaakin ravinteisuutensa ja erityisen pienilmastonsa ansiosta elinympäristön vaatelialle ja osin myös harvinaiselle putkilokasvi-, sammal- ja selkärangatonlajistolle. Lähteiden ilmentäjälajistoa ovat putkilokasveista suokelto, hettekaali, purolitukka, kevätlinnunsilmä, korpinumikka, lehtopalsami ja lähdetähtimö sekä uhanalainen lähdesara, sammaleista hetesirppisammal, lettohiirensammal, purolähdesammal, lettokilpisammal, rassisammal, purokinnassammal,

hetealvesammal, isokastesammal ja harsosammal. Levät ja näkinpartaiset esiintyvät myös lähteissä. Lähteiden uhanalaisissa on paljon kaksisiipisiä. Lähteissä viihtyvät mm. vesisiirat, sudenkorentojen toukat ja sammakot.

Lähteiden suurimpia uhkia lienee nykyisin metsätalous ojituksineen ja maanmuokkauksineen. Aiemmin maatalous ja kaivoksi muuttaminen olivat merkittäviä tekijöitä. Vaikka luonnontilaiset lähteet ovat jo pitkään olleet suojeltuja, rakentamisen alle jää edelleen lähteitä. Monesti lähteiden menettämisen syynä on, että niitä ei tunnisteta. Toisinaan lähteitä tukitaan myös tahallaan.

Suomen uhanalaisten luontotyyppien arvioinnin mukaan (2018) lähteet ovat koko maassa vaarantuneita ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalaisia. Pohjois-Suomessa lähteiden katsottiin olevan elinvoimaisia.

Heli Jutila on inventoinut Hämeenlinnan ja Hattulan lähteitä ja niiden kasvilajistoa sekä tehnyt mittauksia lähteiden veden laadusta. Lähdetietokannassa on nyt 86 kohdetta, joista pohjavesialueella on 28. Tietoa lähteistä löytyy Hämeenlinnan ja Hattulan pohjavesien suojelusuunnitelmasta.

Esimerkkejä lähdekohteista

HAUHO

(lähdetietokannassa 16 kohdetta)

Ruskeamullan-, Veittijärven- ja Poutunharjun pohjavesivaikutteiset luontotyypit

- Kaivostenojan lehtokorpi, Veittijärven tervaleppälehto, lilijärvi, Poutunjärvi, Särkemä, Luijanen, Kirrinen kts. Hauhon luonto-opas

- tihkupintoja
- kirkiruoho, soikko- ja herttakaksikko, suovalkku, suokeltto, ruskopiirtoheinä sekä harso-, kantohohto-, hetealve-, laholimi- ja hapsipihtisammal

Palsarinlähde

Mustilan lähteet

HÄMEENLINNA

(lähdetietokannassa 13 kohdetta, joista 3 tuhoutunut)

Kolkanmäen lähteikkö

Harvialan lähde

Vankanlähde

- uhrilähde

Velkoja

- Hämeenlinnan luonto-opas (B18), s. 30
- pohjavesivaikutteinen järvi, kts. Hämeenlinnan luonto-opas

KALVOLA

(lähdetietokannassa 11 kohdetta)

Porttilanharju-Metsolanharju

Sammakkolammi ja

Sammakkolammin lähteet

- lähdevaikutteinen lampi, verijuotikasta
- villapääluikkaa, mutasaraa
- kts. Kalvolan luonto-opas

Väärälampi ja lähdevaikutteinen puro

- vilukko ja lettokilpisammal

Ohtisten lähde, Viipurinvuori

Vahteriston lähteet, littala

Hautalammi, Saapaslammi, Valkealammi

- pohjavesivaikutteisia järviä

LAMMI

(lähdetietokannassa 5 kohdetta)

Karvalammin lähde, Evo

- hetealve-, lettolieron-, isokaste-, rantakinnas-, luhtaliuska-, lettonauha-, taskulapa-, paakku-uurna-, lettohiiren-, soukkalehvä- ja purolähdesammal sekä pullo- ja kaislasara

Löytynlähde, Hauskalankangas

- luonnonmuistomerkkinä rauhoitettu
- isovesitähti, hetealve-, kilpilehvä-, taskulapa-, haaraliuska- ja kantokorvasammal

Pannulähde, Jahkola

- luonnonmuistomerkkinä rauhoitettu
- lähdepuron varsi arvokas: velholehti, kevätlinnunsilmä, suokeltto, kotkansiipi ja purolitukka

Etu-, Keski- ja Taka-Kilo

- Kilparistin pohjavesivaikutteisia lampia

RENKO

(lähdetietokannassa 15 kohdetta)

Aseminummen lähde

- kts. Rengon luonto-opas
- lähdepuron varrella esiintynyt harvinaisia kasvilajeja kuten lähdetähtimö ja tihkuleväsammal

Päkinlähteet ja Ahoisten rantalähde

- merkittävä antoisuus

Hakonummen Likolammi

- direktiivisammal

TUULOS

(lähdetietokannassa 12 kohdetta)

Orisäärenharjun lähteet ja

pohjavesivaikutteiset järvet

- vesikuusi, lampi- ja aapasirppisammal, rantasiipi- ja rantakinnassammal, nirkkosiloparta (*Nitella mucronata*) sekä harvinainen *Frustulina*-piilevä

Haukilammen lähteet

- kts. Tuuloksen luonto-opas
- suvantonäkinsammal

Pannujärven ja Veitsijärven lähteet

- suovalkku, suokeltto, isokastesammal

Karvalammin lähteikkö, Evo

Pannulähde, Vahteristo, Lammi

Orisäärenharjun suppalampi, Tuulos

Lähdesara (*Carex paniculata*)

Purolitukka (*Cardamine amara*)

Kirjallisuus

Jutila Heli 2004: Hauhon luonto-opas. – Ympäristöosaston julkaisu 32. Hämeenlinnan seudun kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöosasto, Napa-projekti. 61 s.

Jutila, Heli 2007: Hämeenlinnan luonto-opas. – Hämeenlinnan seudullisen ympäristötoimen julkaisu 15. 72 s. 2. korjattu painos, Hämeenlinna.

Jutila Heli & Harju Hannu 2004: Kalvolan luonto-opas. – Ympäristöosaston julkaisu 29. Hämeenlinnan seudun kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöosasto, NAPA-projekti. 52 s.

Jutila Heli & Harju Harju 2004: Rengon luonto-opas. – Ympäristöosaston julkaisu 26. Hämeenlinnan seudun kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöosasto, NAPA-projekti. 41 s.

Jutila Heli 2009: Tuuloksen luonto-opas. – Hämeenlinnan ympäristöjulkaisu 4. Kustantaja Tuulos-Seura ry. 26 s.

Luonnoperintösäätiön suojelema Keijunmetsä Rengossa. 22 hehtaarin suojelualueella on kangasrämettä ja vanhaa, rauhassa kasvanutta kuusivaltaista sekametsää.

Metsät monien mielessä

Teksti: Liisa Helamaa

Kuva: Johanna Viitanen

Yhtenä kesäisenä perjantaina kävelin Hämeenlinnan keskustassa. Hiljainen kulma oli herännyt eloon, ovi oli kulman takana kutsuvasti auki. Vihdoin pääsin käymään paikassa, joka on vain rajoitusti auki. Se ei tosin ole koko totuus, sillä kuulin että Luonnoperintösäätiön toimistotilat ovat heidän myymälänsä yläkerrassa ja sieltä tuki tullaan avaamaan ovi, jos osaa ilmoittaa tulostaan etukäteen.

Luonnoperintö suojaan säätiön kautta

Nyt olin siis Luonnoperintösäätiön vuonna 2021 avatussa Ikimetsä-kaupassa. Säätiön toiminta alkoi jo vuonna 1995, kun **Pentti Linkola** yhdessä **Anneli Jussilan** kanssa sen perusti. Perusajatus on alusta saakka ollut hankkia metsäalueita suojeluun nopeammin ja suoremmin kuin mitä yhteiskunnan päättäjät sen tekisivät. Toimintaan saatiin uutta vauhtia, kun 2020 toiminnanjohtajana aloitti **Pepe Forsberg**. Säätiöllä on tilat vain ja ainoastaan Hämeenlinnassa.

Kaupasta sain käsiini Uutisia Ikimetsästä – lehtiä viime vuosilta. Lehtiin on listattu suojeluun piiriin saadut metsäalueet - luonnonystäväälle mieluista luettavaa. Suojelualueita on runsaasti, osa toki melko pieniä, mutta kuitenkin. Erityisesti suojelualue on kasvanut nyt, kun säätiössä on panostettu näkyvyyteen. Toimintamuotoja on monia, kuten kampanjat, kummitoiminta ja erilaiset lahjoitukset yksityisiltä ja yrityksiltä. Yritykset tukevat metsien suojelutyötä näkyvästi silloin, kun se liittyy heidän tuotteensa brändityöhön, kuten esimerkiksi Aino-jäätelön tapauksessa.

Jäätelötehdas luonnonsuojelun puolella

Suomen suurin jäätelötehdas on tuossa parinsadan metrin päästä kodistamme, Turengin keskustassa, Janakkalassa. Sen omistaa nykyisin Froneri. Heillä on selvä kuva siitä, mitä ylikansallisen yrityksen maineen ja menestyksen eteen on tehtävä.

Jo vuonna 2021 Aino-brändin nimissä firma

lahjoitti merkittävän summan Luonnoperintösäätiön toimintaan. Edelleen tukea on jatkettu niin, että vuosien 2021-2023 aikana Aionon nimissä on lahjoitettu yhteensä noin 60 000€. Tämän vuoden huhtikuussa käynnistyi Luonnoperintösäätiön kolmevuotinen kampanja Ylä-Lapin ikimetsien suojelemiseksi. Jäätelötehtaan markkinoinnista kerrottiin, että Aino jatkaa osallistumalla lahjoitukseen myös tähän kampanjaan.

Omassa kotikunnassani yksityiset ihmiset ovat suojelleet metsiään Metso-ohjelman kautta, kunta on päätenyt olemaan kaavoittamatta virkistysalueena tunnettua metsäaluetta, Luonnoperintösäätiö toimii metsien puolesta ja jopa jäätelöbisnes lahjoittaa huomattavia summia suojelutyöhön. Paikallisen luonnonsuojeluyhdistyksen jäsenenä kun katson ympärilläni, niin tulee toiveikas olo. Metsiensuojelu on monien eri tahojen mielissä ja toimissa tässä ja nyt.